

VESILAHTI Hinsalansaari Maakaapelin kaivuun arkeologinen valvonta 2022

Alexander Bakhia

Tilaaaja: Eltel Networks Oy

Sisältö

Perustiedot	2
Kartat	3
Vanhat kartat	3
Valvonta	4
Maastotyö	5
Tulos	6
Lähteet	6

Kansikuva: Maakaapelilinjan reittiä kuvattuna Sarvunlahdentien pohjoispuolelta, kohti etelää.

Perustiedot

Tutk.lupa:

Alue: Vesilahti, Hinsalansaari. Vesilahden kirkolta 3.9 km lännen suuntaan.

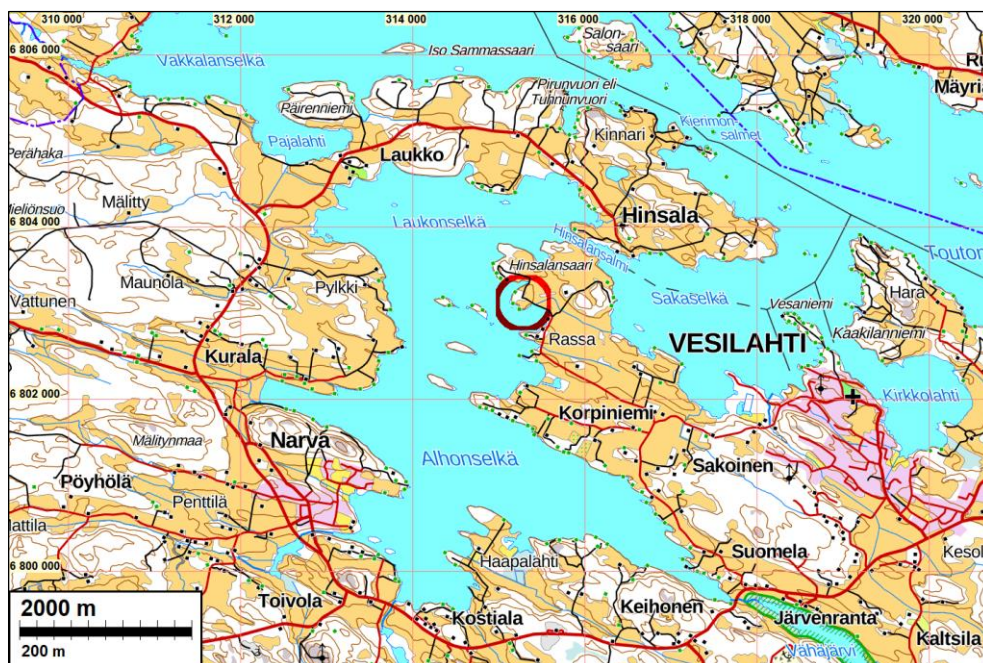
Tarkoitus: Valvoa, tuleeko maan kaivamisessa esiin arkeologisia jäännöksiä, jotka vaatisivat tarkempia tutkimuksia.

Maastotyö: 13. – 14.7.2022

Tilaaja: Eltel Networks Oy

Tekijät: *Maastotyö ja raportin koostaminen:* Alexander Bakhia. Ohjeistus ja työn aikainen neuvonta Timo Jussila ja Juuso Koskinen.

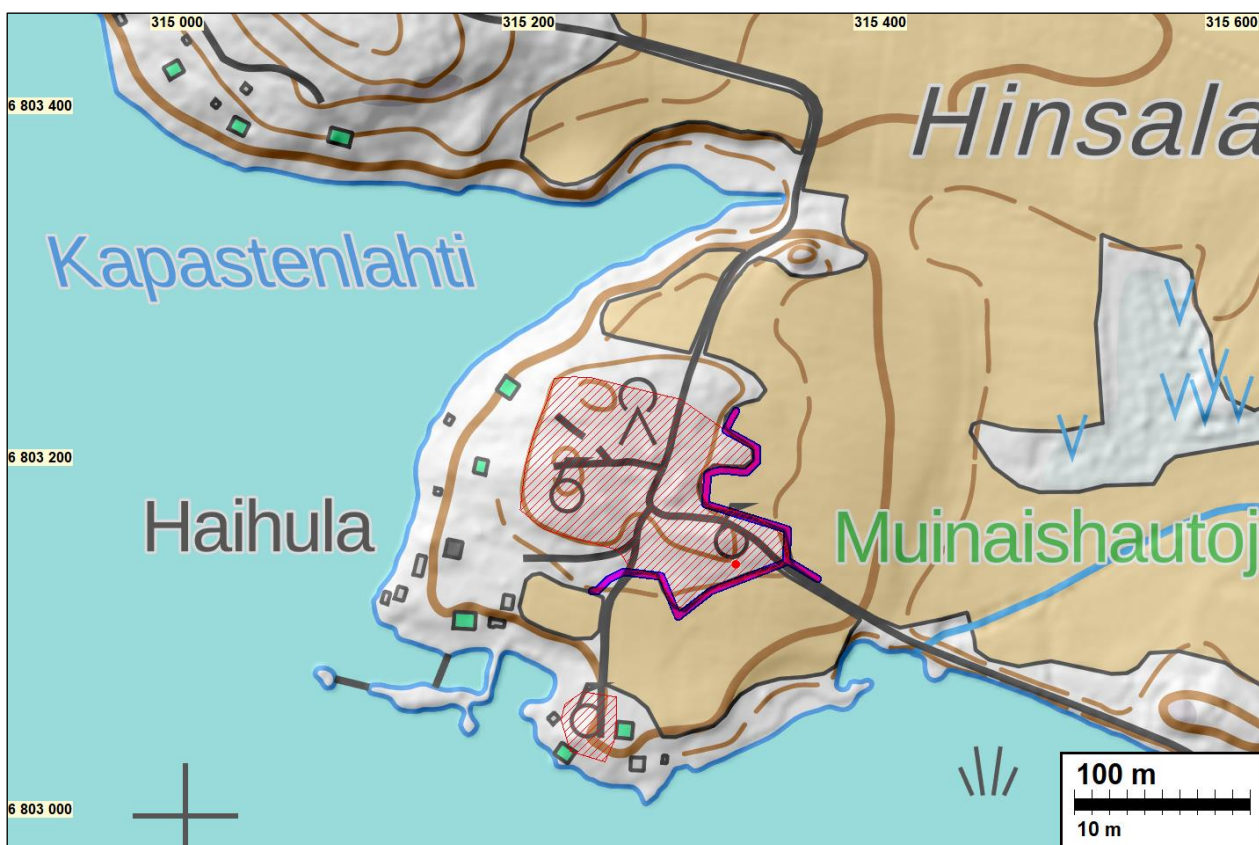
Tulos: Arkeologin valvonnassa kaivetulla maakaapelilinjalla ei todettu kiinteitä muinaisjäännöksiä tai muuta arkeologisesti merkittävää.

Tutkimusalue punaisen ympyrän sisällä.

Muita tietoja: Koordinaatit ja kartat ovat ETRS-TM35FIN ja N2000 järjestelmissä. Kartat ja ilmakuvat ovat Maanmittauslaitoksen maastotietokannasta 7/2022, ellei toisin mainittu. Muinaisjäännösrekisteri on tarkastettu 7/2022. Valokuvia ei ole talletettu mihinkään viralliseen arkistoon, eikä niillä ole mitään kokoelmatunnusta. Valokuvat ovat digitaalisia, ja ne ovat tallessa Mikrolahti Oy:n palvelimella. Kuvaaja: Alexander Bakhia.

Kartat

Kartta 1: Kaivettu alue on merkittynä kartalle sinipunaisena viivana. Haihulannokka (mj-tunnus 922010012) merkittynä kartalle punaisiin poikkiviivoihin

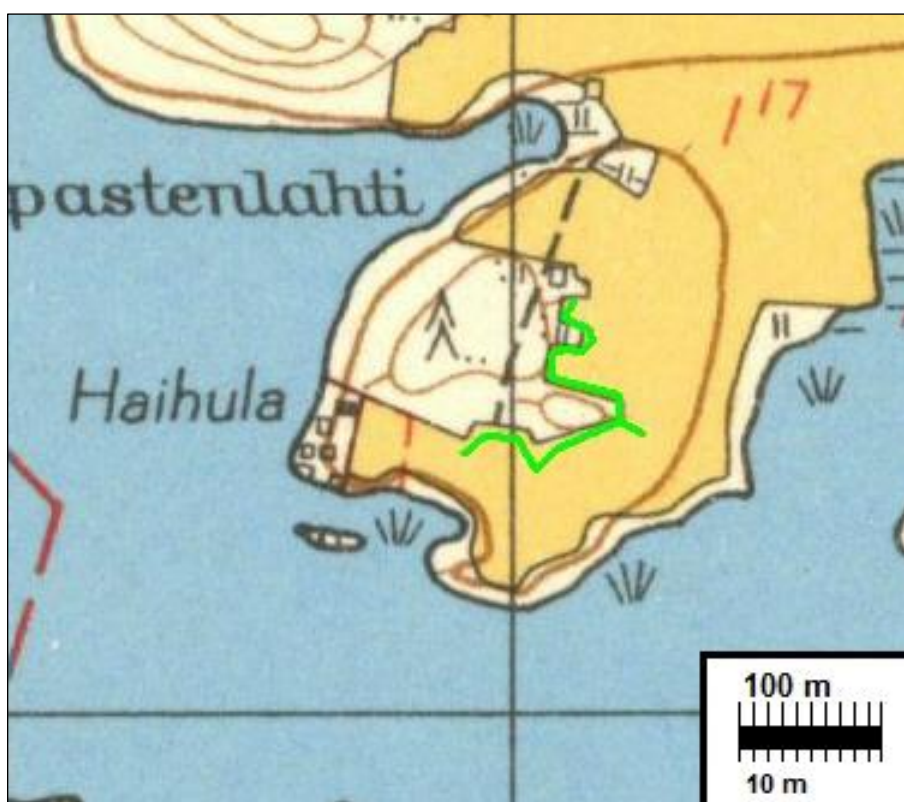
Vanhat kartat

Kartta 2: Vesilahden pitäjänkartta vuodelta 1848. Maakaapelilinjan kohdilla (punainen ympyrä) ei ole kartalle merkitty mitään.

Kartta 3: Venäjän topografikunnan kartta vuodelta 1909. Maakaapelilinjan sijainti punaisen ympyrän sisällä

Kartta 4: Peruskartta vuodelta 1954. Maakaapelilinja piirretty karttaan vihreällä

Valvonta

Eltel Networks Oy rakentaa maakaapelia Vesilahden Hinsalansaassa, Sarvulahdentien varrelle. Koska kaivuualue sijoittuu kiinteän muinaisjäännöksen Haihulannokka (mj-tunnus 922010012) suoja-alueen välittömään läheisyyteen, Pirkanmaan maakuntamuseo määräsi lausunnossaan

396/2021 kaivuutyön tehtäväksi arkeologin valvonnassa. Eltel Networks Oy tilasi arkeologisen valvonnan Mikroliitti Oy:ltä. Valvonnan teki Alexander Bakhia 13.-14.7.2022 tutkimuksen kannalta tyydyttävissä olosuhteissa.

Valvottu kaivu sijoittui Hinsalansaaren länsirannalle, vesistön lahdenpohjukkaa seuraavan Sarvulahdentien varrelle. Maakaapeliojat sijaitsivat pääsääntöisesti kesannoilla, seuraten läheisesti viereisten metsäsaarekkeiden reunaa. Maakaapelilinjauksen välittömässä läheisyydessä sijaitsee lain suojaama kiinteä muinaisjäänös, Haihulannokka (mj-tunnus 922010012), mikä käsittää seitsemän rautakautista kiviröykkiötä. Maakaapeli on suunniteltu kulkevan aivan kiinteän muinaisjäänöksen suoja-alueen reunaa myötäillen. Muinaisjäänös on inventoitu kahdesti (Maajoki 1939; Pukkila & Laakso 1995), mutta muinaisjäänösalueella ei ole tehty muita arkeologisia tutkimuksia.

Alueelta tarkasteltiin Hinsalansaarta ja Vesilahden vanhaa pitäjää kuvaavia karttoja. Vanhin tarkasteltu kartta on Vesilahden pitäjänkartta vuodelta 1848 (Kartta 2), missä Hinsalansaaressa ei ole merkitty mitään asutukseen viittaavaa. Myöskään Venäjän topografikunnan vuonna 1909 laatimassa senaatin kartassa (Kartta 3) alueelle ei ole merkitty asutusta. Vuoden 1954 peruskartassa (Kartta 4) kaivualueen lähetyville on merkitty asutusta, vaikkakin itse maakaapelilinja sijoittuu tässä kartassa peltoalueelle. Vanhojen karttojen perusteella Hinsalansaari on ollut saarena ainakin 1950-luvulle saakka, jonka jälkeen Hinsalansaaren manteeesta erottanut salmi on kurottu nykyiseksi Jokioistenjoeksi.

Maastotyö

Valvonnassa kaivettavat linjaosuudet tarkastettiin silmämääräisesti ennen kaivutöiden aloittamista, mahdollisten maanpinnalle näkyvien rakenteiden ja löytöjen havaitsemiseksi. Kaivuutyön edetessä tarkasteltiin sekä kaivettavaa maata että kaivettuja maakaasoja. Tarvittaessa kaivaminen keskeytettiin tarkempien havaintojen tekemiseksi.

Valvottu kaivuutyö aloitettiin Sarvunlahdentien varrelta, tien ja Jokioistenjoen kohtaamispaikasta 70 metriä länteen. Työ alkoi Sarvunlahdentien poikki kulkevan maakaapelilinjan osuuden kaivuulla ja täytöllä, jotta työn aiheuttama häiriö liikenteelle olisi mahdollisimman vähäistä. Ensimmäisenä päivänä kaivettiin maakaapelilinjan Sarvunlahdentieltä etelään lähtevä osuus, jonka kokonaispituus oli noin 140 metriä. Kaivettu oja oli leveydeltään keskimäärin 80 senttimetriä ja syvyydeltään metrin. Tarvittaessa ojaa levennettiin 1.5–2 metriseksi, mikäli vastaan tulleet suuria kiviä ei pystytty kaivinkoneella poistamaan. Ojaa kaivettiin lähes koko matkalta pellon reunaa seuraten.

Toisena päivänä kaivettiin maakaapelilinjan Sarvunlahdentieltä pohjoiseen suuntaava osuus. Kaivettu oja oli noin 150 metriä pitkä, seuraten metsäsaarekkeen reunaa. Ojaa kaivettiin kesantoon koko matkalta. Ojan syvyys oli noin metri ja leveys vaihteli 80–150 cm välillä, sillä ojan varrella oli kivisiä alueita, jotka vaikeuttivat kaapeliojan kaivuuta.

Maaperä läpi maakaapelilinjan oli pääsääntöisesti ruskeaa savimaata kaivetun ojan pohjalle saakka. Maaperässä oli laikuittain hiekkamoreenia, mutta mitään selkeää merkkiä kulttuurikerroksesta ei ollut. Kaivuujan profiili oli koko matkalta samankaltainen.

Vasen: Kaivuu aloitettiin Sarvunlahdentieltä, josta ojaa jatkettiin tien poikki etelään. Oikea: Maakaapelilinjan eteläinen osuus kaivettiin viereisen pellon reunaa myötäillen.

Vasen: Toisena valvontapäivänä kaivettiin maakaapelilinjan osuus Sarvunlahdentiestä pohjoiseen. Oikea: Maakaapelilinja kaivettiin kesantoon, metsäsaarekkeiden viereen.

Tulos

Valvonnassa ei havaittu muinaisjäänneksiin viittaavia löytöjä taikka rakenteita.

18.7.2022

Alexander Bakhia,
Mikroliitti Oy

Lähteet

Maajoki, Väino. 1939: Luettelo Vesilahden pitäjän kiinteistä muinaisjäänneksistä.

Peruskartta 1954. 2123 04. Maanmittauslaitos.

Pukkila, Jouko ja Laakso, Ville. 1995: Vesilahti: arkeologinen inventointi 22.5.-14.6.1995. Tampereen museot.

Senaatin kartta. Rivit 17–18, lehdet 22–23, 1907. Maanmittauslaitos.

Vesilahden pitäjänkartta 1847. Maanmittauslaitos.